

การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

กรณีศึกษา : องค์การบริหารส่วนตำบลอำเภ

อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร¹

Administration in Accordance with Good Governance of Local Administrative
Organization: A case study of Amphaeng Subdistrict Administrative Organization
Ban Phaeo District, Samut Sakhon

เมธาพร บุตรกุล²

ดร.วีระยุทธ พรพจน์ธนาศ³

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรณีศึกษา: องค์การบริหารส่วนตำบลอำเภ อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร ผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์ คือ (1) เพื่อศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภ อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร (2) เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลอำเภ อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร และ (3) เพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ขององค์การบริหารส่วนตำบลอำเภ อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative method) ผู้วิจัยได้ใช้วิธีวิจัย 2 วิธี คือ การวิจัยเอกสาร (Documentary Research) ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลจากเอกสาร ทางวิชาการ บทความ รายงานการวิจัย วิทยานิพนธ์ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In depth Interview) ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นการเลือกกลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 9 คน ผ่านแบบสัมภาษณ์ปลายเปิด

ผลการศึกษาพบว่า (1) การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลอำเภ อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร โดยภาพรวมมีการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลอยู่ในระดับปานกลางถึงมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน 6 ด้าน พบว่า มีด้านที่มีความคิดเห็นในการบริหารงานอยู่ในระดับมาก 4 ด้าน คือ ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักความมีส่วนร่วม และ ด้านหลักความรับผิดชอบ มีด้านที่โดยรวมมีความคิดเห็นในระดับปานกลาง 2 ด้าน คือ

¹ บทความเรียงจากการศึกษาอิสระเรื่อง “การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรณีศึกษา: องค์การบริหารส่วนตำบลอำเภ อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร” ซึ่งได้ผ่านการสอบเรียบร้อยแล้ว โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษา คือ ดร.วีระยุทธ พรพจน์ธนาศ

² นักศึกษาปริญญาโท โครงการหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิทยาการเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น) มหาวิทยาลัยรามคำแหง

³ อาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาอิสระ

ด้านหลักคุณธรรม และด้านหลักความคุ้มค่า (2) ปัญหาและอุปสรรคการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลอำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร พบว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลอำเภอบ้านแพ้ว สาเหตุเกิดจากผู้บริหารท้องถิ่นขาดความใส่ใจในหลักธรรมาภิบาล ไม่มีการสนับสนุนในการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลอย่างจริงจัง (3) แนวทางการส่งเสริมการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลอำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร พบว่า ควรส่งเสริมยกระดับความรู้ผู้บริหาร และผู้ปฏิบัติงานในองค์กร โดยการสนับสนุนให้มีการจัดฝึกอบรมการบริหารการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาล เพื่อให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพมากขึ้น และควรใช้จ่ายงบประมาณอย่างคุ้มค่าให้เกิดประโยชน์ต่อความต้องการของประชาชนในพื้นที่สูงสุด

คำสำคัญ: หลักธรรมาภิบาล, หลักนิติธรรม, หลักคุณธรรม, หลักความโปร่งใส, หลักความมีส่วนร่วม, หลักความรับผิดชอบ, หลักความคุ้มค่า

บทนำ

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

หลักธรรมาภิบาลเป็นวิธีการหนึ่งในการบริหารประเทศที่รัฐบาลหลายประเทศได้นำมาใช้เพื่อแก้ไขปัญหาทางการบริหารรวมทั้งประเทศไทย เพื่อให้ภาครัฐมีการบริหารที่โปร่งใส สามารถถูกตรวจสอบจากองค์กรอิสระ และประชาชน ซึ่งรวมถึงการกระจายอำนาจหน้าที่ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การสร้างระบบการตรวจสอบเพื่อความโปร่งใส การมีส่วนร่วมของสาธารณะชนเพื่อป้องกันและปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชันประเทศไทยได้ให้ความสำคัญกับหลักธรรมาภิบาลตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ.2542 และได้บัญญัติไว้ในกฎหมายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ซึ่งเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ มาตรา 65 กำหนดให้รัฐพึงจัดให้มียุทธศาสตร์ชาติเป็นเป้าหมายการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนตามหลักธรรมาภิบาลเพื่อใช้เป็นกรอบในการจัดทำแผนต่างๆ ให้สอดคล้องและบูรณาการกันเพื่อให้เกิดเป็นพลังผลักดันร่วมกันไปสู่เป้าหมายดังกล่าว โดยให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎหมายว่าด้วยการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ และต่อมาได้มีการตราพระราชบัญญัติการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี นอกจากนั้นหลักธรรมาภิบาลยังได้บรรจุไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560-2564) ในส่วนของ ยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ และยุทธศาสตร์ที่ 6 การบริหารจัดการในภาครัฐ การป้องกันการทุจริตประทุพติมิชอบ ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 และในการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้สามารถดำเนินงานตามภารกิจอย่างมีประสิทธิภาพ โดยพัฒนาศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้แข็งแกร่ง มีการบริหารจัดการที่คล่องตัว ยืดหยุ่น ลดขั้นตอน และกำหนดกฎระเบียบที่เอื้อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างรวดเร็วและราบรื่น สามารถพึ่งตนเองได้เต็มที่

การบริหารจัดการในภาครัฐ การป้องกันการทุจริตประพฤติมิชอบและการสร้างธรรมาภิบาล ในสังคมไทย ในระบบการบริหารจัดการภาครัฐต้องให้ความสำคัญกับการส่งเสริมและพัฒนาธรรมาภิบาลในภาครัฐอย่างเป็นรูปธรรมทั้งในด้านระบบการบริหารงานและบุคลากร ในส่วนการบริหารจัดการภาครัฐ ให้โปร่งใส มีประสิทธิภาพ รับผิดชอบ ตรวจสอบได้อย่างเป็นธรรม และประชาชนมีส่วนร่วม มีการกระจายอำนาจ และแบ่งภารกิจรับผิดชอบที่เหมาะสม ระหว่างส่วนกลาง ภูมิภาค และท้องถิ่น ขณะเดียวกัน ภาคราชการส่วนกลางทำหน้าที่กำกับดูแลให้ท้องถิ่นบริหารจัดการตนเองได้เต็มศักยภาพ สามารถคิดและตัดสินใจได้อย่างเต็มที่ในการพัฒนาท้องถิ่น ถ่ายโอนภารกิจจากส่วนกลาง และภูมิภาคไปสู่ท้องถิ่นและสร้างความชัดเจนในบทบาทภารกิจที่ท้องถิ่นต้องรับผิดชอบเพิ่มขีดความสามารถให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถปฏิบัติหน้าที่ตอบสนองความต้องการของประชาชนในพื้นที่ ทั้งด้านการบริหารจัดการ ด้านการเงินการคลังท้องถิ่น การแก้ไขปัญหาทุจริตคอร์รัปชัน และการสร้างธรรมาภิบาลในระดับท้องถิ่น

เมื่อองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นกลไกหนึ่งในการพัฒนาท้องถิ่นที่สำคัญ จึงต้องมีหลักในการบริหารงานพัฒนาให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด โดยการนำหลักธรรมาภิบาลเป็นแนวทางในการปฏิบัติราชการ คือหลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบต่อสังคม และ หลักความคุ้มค่า เพื่อใช้เป็นแนวทางการปฏิบัติงานส่วนราชการส่งผลให้การนำหลักธรรมาภิบาลมาปรับใช้ในการบริหารจัดการภาครัฐนั้นมีความชัดเจนและเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น ผู้ศึกษามีความตั้งใจที่ต้องการศึกษาเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ขององค์การบริหารส่วนตำบลอำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร จากความคิดเห็นของผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงาน เพราะการที่จะส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น จำเป็นต้องศึกษา ค้นคว้าและวิเคราะห์การดำเนินงานเพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เพื่อที่จะนำมาใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนปรับปรุงการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อไป ซึ่งผู้ศึกษาตระหนักว่าผู้ที่ปฏิบัติงานร่วมกันในองค์กรจะสามารถเป็นกำลังที่สำคัญในการนำเอาหลักธรรมาภิบาลเป็นรากฐานในการปฏิบัติงานอันจะส่งผลให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อตอบสนองความต้องการของท้องถิ่นและประชาชนอย่างแท้จริง

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลอำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร
2. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรคการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลอำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร
3. เพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลอำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร

ขอบเขตการศึกษา

3.1 ขอบเขตด้านพื้นที่

การศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาทำการศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ขององค์การบริหารส่วนตำบลอำเภ่าง อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร

3.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา

ในการศึกษาครั้งนี้จะศึกษาเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่นำมาปรับใช้ในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลอำเภ่าง อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร ประกอบด้วย 6 หลักการ ได้แก่ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และ หลักความคุ้มค่า

3.3 ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ บุคลากรที่ปฏิบัติงานภายในองค์การบริหารส่วนตำบลอำเภ่าง อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร จำนวน 50 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ผู้วิจัยได้เลือก มีจำนวน 9 คน คือ บุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลอำเภ่าง ประกอบด้วย

1) นายกององค์การบริหารส่วนตำบลอำเภ่าง	จำนวน 1 คน
2) รองนายกององค์การบริหารส่วนตำบลอำเภ่าง	จำนวน 1 คน
3) ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลอำเภ่าง	จำนวน 1 คน
4) หัวหน้าส่วนราชการ	จำนวน 3 คน
5) บุคลากรผู้ปฏิบัติงานภายในองค์การบริหารส่วนตำบลอำเภ่าง	จำนวน 3 คน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อให้ทราบถึงการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วน ตำบลอำเภ่าง อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร
2. เพื่อให้ทราบปัญหาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลอำเภ่าง อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร
3. เพื่อนำแนวทางการส่งเสริมการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลอำเภ่าง อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร มาพัฒนาการบริหารงานของท้องถิ่นให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดการบริหาร

จากการศึกษาเกี่ยวกับการบริหาร พิทยา บวรพัฒนา (2546, หน้า 2) ได้ให้ความหมายของการบริหารว่า เป็นเรื่องของการนำเอากฎหมายและนโยบายต่าง ๆ ไปปฏิบัติให้เกิดผล ซึ่งเป็นหน้าที่ของข้าราชการที่จะทำงานด้วยความเต็มใจด้วยความเที่ยงธรรมและอย่างมีประสิทธิภาพตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้

มัลลิกา ต้นสอน (2544, หน้า 10) ได้ให้ความหมายของการบริหาร ว่าหมายถึง การกำหนดแนวทางหรือนโยบาย การสั่งการ การอำนวยความสะดวก การสนับสนุน และการตรวจสอบให้ผู้ปฏิบัติสามารถดำเนินงานให้ได้ตามเป้าหมายที่ต้องการ

ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ (2539: 11) กล่าวว่า กระบวนการบริหารเป็นการออกแบบและรักษาซึ่งสภาพแวดล้อมของบุคคลทำงานร่วมกันในกลุ่ม ให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งกระบวนการเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายขององค์กร ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. การวางแผน (Planning) หมายถึงกระบวนการที่กำหนดถึงเป้าหมาย ความมุ่งมั่น และแนวปฏิบัติ เพื่อนำไปสู่การความสำเร็จที่ตั้งไว้

2. การจัดองค์การ (Organizing) หมายถึง สิ่งประกอบไปด้วยคน ซึ่งมีความชำนาญในงานแต่ละอย่างแตกต่างกันออกไป แต่จะมีการประสานความร่วมมือในการทำงาน เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย

3. การชักนำ (Leading) หมายถึง ความสามารถที่จะใช้อิทธิพลเพื่อจูงใจบุคคลอื่นให้ปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายขององค์กร

4. การควบคุม (Controlling) หมายถึง ขั้นตอนการวัดความก้าวหน้าในการปฏิบัติงาน โดยเปรียบเทียบกับแผนที่วางไว้และใช้วิธีการแก้ไข เพื่อให้เกิดความมั่นใจว่า การปฏิบัติงานสามารถบรรลุวัตถุประสงค์

2. แนวคิดเกี่ยวกับธรรมาภิบาล

บุษบง ชัยเจริญวัฒน์และบุญมีลี (2544, หน้า 49) ได้ให้ความหมายว่า Good governance เป็นลักษณะและวิถีทางของการที่ อำนาจได้ถูกใช้ในการจัดการบริหารทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศเพื่อการพัฒนาและเป็นไป อย่างต่อเนื่อง โดยนัยของความหมายของธรรมาภิบาลเป็นการชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการมีธรรมาภิบาลเพื่อช่วยในการฟื้นฟูเศรษฐกิจของประเทศ ทั้งนี้รัฐบาลสามารถให้บริการที่มีประสิทธิภาพ มีระบบที่ยุติธรรม มีกระบวนการกฎหมายที่อิสระ ที่ทำให้การดำเนินการเป็นไปตามสัญญาอีกทั้งระบบราชการฝ่ายนิติบัญญัติและสื่อที่มีความโปร่งใสรับผิดชอบ และตรวจสอบได้

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ.2542 บังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 11 สิงหาคม 2542 ระบุว่าธรรมาภิบาลมีองค์ประกอบ 6 หลักสำคัญ คือ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักความมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า

3. แนวคิดเกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่น

อุทัย หิรัญโต (2523: 2) ให้ความหมายของการปกครองท้องถิ่นว่า เป็นการปกครองที่รัฐบาลมอบอำนาจให้ประชาชนในท้องถิ่นหนึ่ง จัดการปกครองและดำเนินกิจการบางอย่าง โดยดำเนินการกันเอง เพื่อบำบัดความต้องการของตน มีการจัดเป็นองค์การ มีเจ้าหน้าที่ที่ประชาชนเลือกขึ้นมาทั้งหมดหรือบางส่วน มีอิสระในการบริหารงาน แต่รัฐบาลต้องควบคุมด้วยวิธีการต่าง ๆ จะปราศจากการควบคุมของรัฐไม่ได้ เพราะเป็นสิ่งที่รัฐทำให้เกิดขึ้น

4. แนวคิดเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบล

การปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ของ อบต. อย่างเป็นทางการและเป็นไปเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน โดยใช้วิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี และให้คำนึงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาอบต. การจัดทำงบประมาณ การจัดซื้อจัดจ้าง การประเมินผลการปฏิบัติงาน และการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร ทั้งนี้ให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับว่าด้วยการนั้น และหลักเกณฑ์ และวิธีการที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด ตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.2537 และ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 7 พ.ศ. 2562)

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลอำเภง อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) ใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกจากผู้ให้ข้อมูลหลัก เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล ซึ่งได้กำหนดแนวทางในการดำเนินการวิจัย 2 วิธี คือ การวิจัยเอกสาร (Documentary Research) ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลจากเอกสาร ทางวิชาการ บทความ รายงานการวิจัย วิทยานิพนธ์ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In depth Interview) ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นการเลือกกลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 9 คน ผ่านแบบสัมภาษณ์ปลายเปิด

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ บุคลากรที่ปฏิบัติงานภายในองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภง อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร จำนวน 50 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ผู้วิจัยได้เลือก มีจำนวน 9 คน โดยใช้การเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงจากผู้มีทักษะ ความรู้ และประสบการณ์ในการทำงาน จำแนกออกเป็นกลุ่ม ได้แก่

- กลุ่มที่ 1 ฝ่ายการเมือง/การบริหาร ผู้ให้ข้อมูล มีจำนวน 2 คน
  - 1) นายกององค์การบริหารส่วนตำบลอำเภง จำนวน 1 คน
  - 2) รองนายกององค์การบริหารส่วนตำบลอำเภง จำนวน 1 คน
- กลุ่มที่ 2 หัวหน้าส่วนราชการ ผู้ให้ข้อมูล มีจำนวน 4 คน
  - 1) ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลอำเภง จำนวน 1 คน
  - 2) หัวหน้าสำนักปลัด จำนวน 1 คน
  - 3) ผู้อำนวยการกองการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม จำนวน 1 คน
  - 4) ผู้อำนวยการกองสาธารณสุข และสิ่งแวดล้อม จำนวน 1 คน
- กลุ่มที่ 3 ผู้ปฏิบัติงาน ที่มีประสบการณ์การทำงานตั้งแต่ 2 ปี ขึ้นไป จำนวน 3 คน
  - 1) นิติกร จำนวน 1 คน
  - 2) นักทรัพยากรบุคคล จำนวน 1 คน
  - 3) เจ้าพนักงานธุรการ จำนวน 1 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการจัดเก็บ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก โดยการสัมภาษณ์เป็นรายบุคคล ใช้คำถามแบบปลายเปิด เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างได้แสดงความคิดเห็นออกมาได้อย่างเป็นอิสระ แต่ให้ได้มาซึ่งข้อมูลครบถ้วนตามวัตถุประสงค์ที่ได้ตั้งไว้ จึงใช้แบบสอบถามแบบมีโครงสร้าง และคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์แบ่งหัวข้อออกเป็น 3 ประเด็น ดังนี้

1. ประเด็นคำถามเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลอำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร เป็นอย่างไร ประกอบด้วย 6 ด้าน
2. ประเด็นคำถามเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ขององค์การบริหารส่วนตำบลอำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร เป็นอย่างไร
3. ประเด็นคำถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลอำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร มีอะไรบ้าง

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ศึกษาทำความเข้าใจ ทบทวนทฤษฎี แนวคิด งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และเอกสารทางวิชาการ
2. กำหนดแนวทาง ประเด็นที่สำคัญในการสัมภาษณ์ให้ครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ในลักษณะคำถามแบบปลายเปิด เพื่อให้มีความยืดหยุ่นของคำถามตามความเหมาะสมในสถานการณ์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลด้านวิจัยเอกสาร (Documentary Research) ซึ่งเป็นการศึกษาค้นคว้ารวบรวมข้อมูลในบทความวิชาการ หนังสือ รายงานการวิจัย วิทยานิพนธ์ สารนิพนธ์ ที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนสืบค้นข้อมูลจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่มีอยู่ เพื่อนำมาใช้เป็นข้อมูลเกี่ยวกับ แนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. การเก็บรวบรวมข้อมูล จากการสัมภาษณ์ (Interview) เพื่อให้ทราบถึงคำตอบอย่างละเอียดครบถ้วนตามวัตถุประสงค์ที่ผู้วิจัยต้องการศึกษา มีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้
  - 2.1) ทำหนังสือเพื่อความอนุเคราะห์ในการเข้าเก็บข้อมูลเพื่อการศึกษาและวิจัย ถึงนายกองค์การบริหารส่วนตำบลอำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร
  - 2.2) เตรียมความพร้อมในการสัมภาษณ์ โดยผู้วิจัยทำความเข้าใจเกี่ยวกับประเด็นสัมภาษณ์และข้อกำหนดไว้ล่วงหน้า
  - 2.3) ติดต่อนัดหมายผู้ให้สัมภาษณ์ และทำความเข้าใจถึงจุดมุ่งหมายในการวิจัยให้ถูกต้องตรงกัน พร้อมกำหนดนัดหมายวันและเวลาในการสัมภาษณ์
  - 2.4) เตรียมวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการสัมภาษณ์
  - 2.5) ดำเนินการสัมภาษณ์ โดยใช้วิธีการจดบันทึกการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) และการบันทึกเสียง
  - 2.6) ตรวจสอบข้อมูลความถูกต้องสมบูรณ์ของข้อมูลการสัมภาษณ์กับผู้ให้สัมภาษณ์อีกครั้งหนึ่งภายหลังเสร็จสิ้นการสัมภาษณ์

2.7) ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ แล้วนำมาวิเคราะห์ พร้อมทั้งแยกประเด็นจับประเด็นบางคำที่ไม่เกี่ยวข้องกับการวิจัยออก เพื่อให้ข้อมูลนั้นเป็นไปตามระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ลำดับขั้นตอนของการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ ของผู้ให้สัมภาษณ์มาจัดลำดับข้อมูลที่สำคัญแต่ละคน เพื่อให้สามารถจำแนกข้อมูลได้อย่างเป็นระบบ
2. นำข้อมูลจากผู้ให้สัมภาษณ์มาวิเคราะห์ ร่วมกับข้อมูลทางเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แนวคิด ทฤษฎี บทความทางวิชาการ และผลงานวิจัยต่างๆ เพื่อนำมาสังเคราะห์ข้อมูล เพื่อนำไปสู่การเขียนรายงานสรุป
3. นำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ร่วมกันอย่างเป็นระบบมาเชื่อมโยงเข้าด้วยกัน เพื่อแสดงความสำคัญของข้อมูลให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้นตามข้อเท็จจริงทั้งในเชิงเหตุผล และเขียนรายงานสรุปตีความตามหลักวิชาการ รายงานผลการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยด้วยพรรณนา การบรรยายข้อเสนอนี้ เพื่อชี้ให้เห็นถึงปัญหาในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลอำแพง

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
กรณีศึกษา : องค์การบริหารส่วนตำบลอำแพง อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร

การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลอำแพง ประกอบด้วย 6 ด้าน คือ (1) ด้านหลักนิติธรรม (2) ด้านหลักคุณธรรม (3) ด้านหลักความโปร่งใส (4) ด้านหลักความมีส่วนร่วม (5) ด้านหลักความรับผิดชอบต่อสังคม และ (6) ด้านหลักความคุ้มค่า รายละเอียดดังนี้

1. ด้านหลักนิติธรรม องค์การบริหารส่วนตำบลอำแพงมีการกำหนดนโยบายและเป้าหมายในการปฏิบัติงานของหน่วยงานอย่างชัดเจน เป็นไปตามกฎระเบียบตามที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด มีการอ้างถึงหนังสือสั่งการ ระเบียบข้อบังคับ ชัดเจน การออกกฎระเบียบข้อบังคับของหน่วยงาน เป็นที่ยอมรับและธรรมกับทุกฝ่าย บุคลากรในองค์กรพร้อมใจกันปฏิบัติตามระเบียบ กฎหมาย ข้อบังคับ และการดำเนินงานเกี่ยวกับการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลอำแพง มีความเสมอภาคแก่ประชาชนในท้องถิ่นอย่างทั่วถึงและเท่าเทียมกัน ไม่เลือกปฏิบัติ และพบว่าองค์การบริหารส่วนตำบลอำแพงไม่มีการสร้างแรงจูงใจให้บุคลากรในองค์กร

โดยสรุปภาพรวมด้านหลักนิติธรรม ในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลอำแพง อยู่ในระดับที่มาก เนื่องจากระเบียบ กฎหมายที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติหน้าที่ เป็นปัจจัยกระบวนการที่มีความสำคัญในการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จึงทำให้ทุกกระบวนการของการปฏิบัติงานของภาครัฐมีการยึดกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ เป็นที่ตั้งในการปฏิบัติหน้าที่ ตามกรอบข้อกฎหมาย ตามอำนาจที่ทางรัฐกระจายอำนาจในแนวทางดำเนินงานให้ท้องถิ่นปฏิบัติ ถึงแม้ว่าการปฏิบัติตามระเบียบ กฎหมาย จะไม่สามารถดำเนินการได้อย่างเต็ม

ศักยภาพในบางเรื่อง แต่ทางองค์การบริหารส่วนตำบลอำเภอก็ปฏิบัติตามกรอบของระเบียบข้อบังคับ อย่างเคร่งครัด

2. ด้านหลักคุณธรรม ในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลอำเภ ผู้บริหาร ข้าราชการ พนักงานส่วนตำบล เจ้าหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลอำเภ ปฏิบัติงานอย่างมีความซื่อสัตย์ สุจริต ยึดมั่นในศีลธรรม และจริยธรรม มีการประกาศมาตรฐานทางคุณธรรมและจริยธรรมของข้าราชการ พนักงานส่วนตำบล และลูกจ้างองค์การบริหารส่วนตำบลอำเภ เพื่อให้พนักงานส่วนตำบล และลูกจ้าง ยึดถือเป็นแบบแผน แนวทางในการปฏิบัติตนและปฏิบัติงาน ในความถูกต้องดีงาม มีความรับผิดชอบต่อการปฏิบัติงานในตำแหน่งหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมายและต่อประชาชน โดยมีใช้ดุลยพินิจอย่างเหมาะสม ไม่โอนอ่อนตามอิทธิพลใด ๆ ด้านการให้บริการประชาชน มีการอำนวยความสะดวกให้บริหารด้วยความรวดเร็ว มีอัธยาศัยอันดี และไม่เลือกปฏิบัติ เป็นมาตรฐานเดียวกัน อย่างเสมอภาคทั่วถึง และปฏิบัติหน้าที่ไปแล้วเสร็จตามกำหนดระยะเวลาตามเป้าหมายที่วางไว้ และพบว่าในเรื่องของการจัดฝึกอบรมเกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรม ในการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรในองค์กร ไม่มีการดำเนินการฝึกอบรมอบรมให้ความรู้แก่ผู้บริหารและผู้ใต้บังคับบัญชาในองค์กร เนื่องจากผู้บริหารไม่ได้เล็งเห็นความสำคัญด้านการพัฒนาบุคลากรในองค์กร รวมถึงพบความไม่เป็นธรรมในด้านระบบอุปถัมภ์ เข้ามามีผลประโยชน์ต่อพวกพ้อง เช่น การรับคนเข้าทำงาน การประเมินเลื่อนขั้นเงินเดือน

โดยสรุปภาพรวมด้านหลักคุณธรรม ในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลอำเภ อยู่ในระดับที่ปานกลาง คือ เจ้าหน้าที่ พนักงานส่วนตำบลส่วนใหญ่มีคุณธรรมประจำตนเป็นหลัก แต่ในองค์กรยังคงมีการเอื้อประโยชน์ต่อพวกพ้อง และบางส่วนงานไม่ให้ความร่วมมือกับประโยชน์ส่วนร่วม ทำให้การปฏิบัติงานภายในองค์กรมีความขัดแย้งในบางเหตุการณ์ และผู้บริหารไม่ได้ให้ความสำคัญในเรื่องคุณธรรมอย่างเด่นชัดเท่าที่ควร

3. ด้านหลักความโปร่งใส ในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลอำเภ มีการถือปฏิบัติตามพระราชบัญญัติ ข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ.2540 มีการแต่งตั้งคณะกรรมการประจำศูนย์ข้อมูลข่าวสารขององค์การบริหารส่วนตำบลอำเภ เพื่อประชาสัมพันธ์ข่าวสารให้กับประชาชนในพื้นที่ได้รับทราบ มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ให้กับประชาชนได้รับทราบอยู่เสมอ ผ่านทางช่องทางที่ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของทางองค์การบริหารส่วนตำบลอำเภที่หลายหลาก เช่น ผ่านทางเว็บไซต์ขององค์การบริหารส่วนตำบลอำเภ เพจ Facebook เสี่ยงตามสาย บอร์ดติดประกาศหน้าสำนักงานองค์การบริหารส่วนตำบลอำเภ บอร์ดติดประกาศประชาสัมพันธ์ในแต่ละจุดตามหมู่บ้าน ทั้งนี้ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของหน่วยงานได้ด้วยตนเอง จากการติดต่อสอบถามทางโทรศัพท์ที่เบอร์ติดต่อของ อบต. ศูนย์ข้อมูลข่าวสาร ณ สำนักงานองค์การบริหารส่วนตำบลอำเภ และการสอบถามโดยตรงกับเจ้าหน้าที่ รวมทั้งมีการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการติดตามผลการดำเนินงานของ อบต. โดยผ่านคณะกรรมการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลอำเภ ซึ่งในคณะกรรมการติดตามจะมีผู้แทนของภาคประชาชนในการเข้าร่วมการประชุม และตรวจสอบการดำเนินงานของ อบต. ถึงการดำเนินงานเกี่ยวกับโครงการพัฒนาต่าง ๆ แต่การเปิดเผยข้อมูลให้ประชาชนได้รับทราบยังมีบางส่วนงานที่ไม่มีการเปิดเผยข้อมูลการดำเนินงานให้กับสาธารณะ

ชนได้รับทราบอย่างทั่วถึง กรณีของกระบวนการจัดซื้อจัดจ้าง ข้อมูลด้านการเงิน-การคลัง ตามความเหมาะสมของข้อมูลที่สามารถเปิดเผยได้ และไม่มีโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบเท่าที่ควร

โดยสรุปภาพรวมด้านหลักความโปร่งใสในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ขององค์การบริหารส่วนตำบลอ่าแพง อยู่ในระดับที่มาก คือ ทุกกระบวนการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลอ่าแพงในกระบวนการทำงานพื้นฐาน สามารถตรวจสอบได้ มีความตรงไปตรงมา เปิดเผยข้อมูลข่าวสาร ให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลมีความสะดวก และมีกระบวนการให้ประชาชนตรวจสอบเว้นแต่กรณีของการจัดซื้อจัดจ้าง และประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้ในช่องทางที่หลากหลายขององค์การบริหารส่วนตำบลอ่าแพง รวมทั้งการดำเนินโครงการพัฒนาของท้องถิ่นจะมีการปิดประกาศให้ประชาชนทราบล่วงหน้า เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนที่มีความสนใจเข้าร่วมสังเกตการณ์เกี่ยวกับการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลอ่าแพง และข่าวสารราชการที่ประชาชนควรรู้ มีการเผยแพร่อย่างต่อเนื่อง

4. ด้านหลักความมีส่วนร่วม ในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลอ่าแพง มีการเปิดโอกาสให้ประชาชนหรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่น เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นอยู่เสมอ การจัดประชุมประชาคมหมู่บ้าน และประชาคมตำบล ในการรับฟังปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนในพื้นที่ตำบลอ่าแพง เพื่อนำมาบรรจุในแผนพัฒนาท้องถิ่น ให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน ปฏิบัติเป็นไปตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองท้องถิ่น พ.ศ.2542 กำหนดให้ อบต. มีอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเอง ตามมาตรา 16 ข้อ 16 กำหนดให้องค์การบริหารส่วนตำบลส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น เช่น การแต่งตั้งคณะกรรมการสนับสนุนจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลอ่าแพง การแต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลอ่าแพง การแต่งตั้งคณะกรรมการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานองค์การบริหารส่วนตำบลอ่าแพง ที่ประกอบด้วย ตัวแทนภาคประชาชน ผู้ทรงคุณวุฒิ หน่วยงานภาครัฐ เข้ามามีส่วนในการเสนอความคิดเห็น ตัดสินใจ ในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลอ่าแพง และร่วมกันแก้ไขปัญหาของท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลอ่าแพงดำเนินการแก้ไขปัญหาคความเดือดร้อนของประชาชนในพื้นที่ร่วมกับหน่วยงานอื่นๆ เช่น อำเภอบ้านแพ้ว, องค์การบริหารส่วนจังหวัดสมุทรสาคร, การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค, กรมชลประทาน, โรงพยาบาลบ้านแพ้ว, สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดสมุทรสาคร, กรมอุตสาหกรรมจังหวัดสมุทรสาคร, กรมควบคุมมลพิษ เขตจังหวัดสมุทรสาคร, โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านท่าแร่, โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านช่องสาร, อาสาสมัครสาธารณสุขตำบลอ่าแพง, ผู้นำชุมชน, ประชาชนในเขตพื้นที่ตำบลอ่าแพง และภาคเอกชนต่าง ๆ และหน่วยงานอื่นตามที่เกี่ยวข้อง

โดยสรุปภาพรวมด้านหลักความมีส่วนร่วม ในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลอ่าแพง พบว่า อยู่ในระดับที่มาก คือ องค์การบริหารส่วนตำบลอ่าแพงมีการเปิดโอกาสในการให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลอ่าแพง เพื่อแลกเปลี่ยน มุมมองความคิดเห็น และแนวทางข้อเสนอแนะในทางปฏิบัติ ให้ทุกภาคส่วน

ได้มีบทบาทในการพัฒนาท้องถิ่นร่วมกันอย่างเต็มศักยภาพ คำนึงถึงผลประโยชน์ของประชาชนเป็นสำคัญ ถึงแม้ว่าในบางครั้งจะไม่ค่อยได้รับความร่วมมือจากภาคประชาชนเท่าที่ควร เนื่องจากประชาชนไม่เข้าใจกระบวนการทำงานขององค์การบริหารส่วนตำบล และความขัดแย้งทางการเมืองกับภาคประชาชนจึงทำให้ประชาชนในพื้นที่ไม่ให้ความสำคัญในการมีส่วนร่วมขององค์การบริหารส่วนตำบลอำเภอ

5. ด้านหลักความรับผิดชอบ ในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลอำเภอ ผลการวิจัยในบทที่ 4 ผู้ให้ข้อมูลหลักส่วนใหญ่มีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า พนักงานส่วนตำบลขององค์การบริหารส่วนตำบลอำเภอมีความตระหนักและสำนึกที่ดีในหน้าที่การปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมาย และบริการประชาชนด้วยความใส่ใจ มีความกระตือรือร้นในการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน และมีความกล้าที่จะยอมรับการกระทำที่เกิดขึ้นของผู้ปฏิบัติงาน พบว่าองค์การบริหารส่วนตำบลอำเภอมีการนำข้อเสนอแนะของประชาชนไปปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาการบริหารงานอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดการพัฒนาศักยภาพทั้งบุคลากรและองค์กร โดยเฉพาะในกรณีที่เกี่ยวข้องกับความเดือดร้อนของประชาชน จะเร่งดำเนินการแก้ไขปัญหาโดยเร่งด่วน แสดงถึงความใส่ใจต่อปัญหาของชุมชนที่ได้รับ และมีการสนับสนุนพนักงานส่วนตำบลได้มีโอกาสในการพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติหน้าที่ โดยการส่งเข้ารับการอบรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อนำความรู้ที่ได้รับมาพัฒนางานในหน้าที่ และพัฒนาความรู้ระบบงานมากขึ้น ทำให้พนักงานส่วนตำบลเกิดความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของแต่ละคนอย่างชัดเจน และสามารถส่งผลให้การพัฒนาท้องถิ่นเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

โดยสรุปภาพรวมด้านหลักความรับผิดชอบ ในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ขององค์การบริหารส่วนตำบลอำเภอ พบว่า อยู่ในระดับที่มาก คือ ผู้บริหาร พนักงานส่วนตำบล ตระหนักถึงประโยชน์ของประชาชนและส่วนรวมเป็นหลัก ปฏิบัติตามแผนและนโยบายที่ได้วางไว้เพื่อให้การดำเนินงานของ องค์การบริหารส่วนตำบลอำเภอ เกิดเป็นรูปธรรมอย่างมีประสิทธิภาพ สนับสนุนให้บุคลากรในองค์กรเกิดความใฝ่รู้ พัฒนางานในส่วนที่รับผิดชอบ เพื่อให้ผลของงานประสบความสำเร็จอย่างมีคุณภาพและก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสังคม แม้ว่าสภาพความพร้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลอำเภอจะมีความจำกัดในเรื่องของบุคลากร อุปกรณ์เครื่องมือด้านบริการสาธารณะยังไม่ครบถ้วน ข้อกฎหมายบางอย่างไม่เอื้อต่อการปฏิบัติงานในสภาพความเป็นจริงเท่าที่ควรและบางหน่วยงานภายในองค์การบริหารส่วนตำบลอำเภอในส่วนน้อยที่ไม่ค่อยให้ความร่วมมือในการดำเนินงานบางกรณี แต่คนในองค์กร ไม่ว่าจะเป็นผู้บริหาร ข้าราชการ เจ้าหน้าที่ทุกคน รู้หน้าที่ตระหนักถึงความรับผิดชอบของตนในงานเป็นอย่างมากของส่วนใหญ่ เพื่อให้งานของหน่วยงานประสบความสำเร็จ

6. ด้านหลักความคุ้มค่า ในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลอำเภอ มีการดำเนินการโครงการพัฒนาต่าง ๆ เป็นไปเพื่อตอบสนองความต้องการและแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนเป็นหลัก ดำเนินการตามแผนดำเนินการที่ได้วางไว้ สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน โดยพิจารณาถึงหลักความจำเป็นเร่งด่วน มีประชาชนเป็นเป้าหมายและศูนย์กลางของการดำเนินงาน เพื่อให้ประชาชนได้รับประโยชน์ บุคลากรในองค์กรมีจิตสำนึก มีความรับผิดชอบร่วมกันในการใช้ทรัพยากรด้านพลังงาน ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในการ

ปฏิบัติงาน ให้เกิดประสิทธิภาพในส่วนของการงานต่าง ๆ อำนวยความสะดวกกับประชาชน เช่น การใช้คอมพิวเตอร์ เครื่องอ่านบัตรเอนกประสงค์ เพื่อลดขั้นตอนการกรอกข้อมูลในเอกสาร อำนวยความสะดวกแก่ผู้มาติดต่อราชการ ลดการใช้เอกสาร ประหยัดทรัพยากรการใช้ด้านกระดาษ มุ่งเน้นคุณภาพของงานเป็นสำคัญ และมีการมอบหมายเจ้าหน้าที่ในการดูแลรักษาเครื่องมืออุปกรณ์ในการปฏิบัติงานให้มีสภาพพร้อมใช้งานอยู่เสมอ

โดยสรุปภาพรวมด้านหลักความคุ้มค่า ในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ขององค์การบริหารส่วนตำบลอำเภองาม อยู่ในระดับที่ปานกลาง คือ การดำเนินโครงการพัฒนาท้องถิ่น และการใช้จ่ายเงินงบประมาณรายจ่ายประจำปี ตามประกาศใช้ข้อบัญญัติรายจ่ายประจำปีงบประมาณ ไม่สามารถดำเนินการได้ตามเป้าหมายที่ได้วางไว้ จากการติดตามผลการดำเนินงานของคณะกรรมการติดตามและประเมินแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลอำเภองาม ในช่วงระยะเวลา 3 ปี พบว่าการนำแผนพัฒนาท้องถิ่นสู่การปฏิบัติ สามารถดำเนินการได้ไม่ถึงร้อยละ 75 ของงบประมาณรายจ่ายที่ดำเนินการเกี่ยวกับการพัฒนาท้องถิ่นตามที่ได้ตั้งไว้ กรณี งบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2561 องค์การบริหารส่วนตำบลอำเภองามสามารถดำเนินการใช้จ่ายงบประมาณ ร้อยละ 69.13 งบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2562 สามารถดำเนินการใช้จ่ายงบประมาณ ร้อยละ 73.95 และงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2563 องค์การบริหารส่วนตำบลอำเภองามสามารถดำเนินการใช้จ่ายงบประมาณ ร้อยละ 73.35 รวมทั้งการเบิกจ่ายมีความล่าช้า ส่งผลกระทบต่อหน่วยงานผู้ปฏิบัติ และการบริหารการจัดการครุภัณฑ์ต่างๆ ขององค์การบริหารส่วนตำบล พบว่าการจัดทำทะเบียนคุมยังไม่มีความชัดเจนและเป็นปัจจุบันยากต่อการตรวจสอบ

2. สรุปผลการศึกษาปัญหาและอุปสรรคการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรณีศึกษา : องค์การบริหารส่วนตำบลอำเภองาม อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร

องค์การบริหารส่วนตำบลอำเภองาม พบปัญหาและอุปสรรคในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล (1) ปัญหาและอุปสรรคด้านความรู้ความเข้าใจของผู้บริหาร ที่ยังขาดความรู้ความเข้าใจในด้านกฎหมาย และกระบวนการปฏิบัติงานของท้องถิ่น เนื่องจากระเบียบ กฎหมาย แนวทางการปฏิบัติงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการเปลี่ยนแปลงให้สอดคล้องกับสถานการณ์อยู่ตลอดเวลา ทำให้ผู้บริหารไม่มีความสนใจในการติดตามข้อมูลด้านระเบียบกฎหมาย มอบให้เป็นหน้าที่ของผู้ปฏิบัติที่ต้องรู้ระเบียบข้อบังคับ รวมถึงไม่มีการสร้างแรงจูงใจ เป็นแบบอย่างให้แก่พนักงานส่วนตำบล (2) ด้านการนำหลักธรรมาภิบาล มาใช้ในองค์กร พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลอำเภองามไม่มีการวางแนวทางปฏิบัติอย่างชัดเจนในการใช้หลักธรรมาภิบาลในการปฏิบัติงาน ผู้บริหาร พนักงานส่วนตำบล เจ้าหน้าที่บางคนยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาล ทำให้การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลไม่เห็นเด่นชัดเป็นรูปธรรมเท่าที่ควร เนื่องจากองค์กรไม่เคยมีการจัดฝึกอบรมความรู้เกี่ยวกับเรื่องธรรมาภิบาลในองค์กรให้แก่บุคลากรในหน่วยงานได้รับทราบแนวทางการปฏิบัติ (3) ด้านความให้ความสำคัญในการเปิดเผยข้อมูล ปัญหาพบว่า บางส่วนงานไม่มีการเปิดเผยข้อมูลให้ประชาชน หรือสาธารณะทราบเกี่ยวกับข้อมูลของการปฏิบัติขององค์การบริหารส่วนตำบลอำเภองาม ในเรื่องการจัดซื้อจัดจ้าง การใช้จ่ายงบประมาณ และไม่มีการทวงถามติดตามการดำเนินงานจาก

ผู้บริหาร และการเบิกจ่ายมีกระบวนการดำเนินงานที่ล่าช้า ส่งผลกระทบต่อการขับเคลื่อนการแก้ปัญหาของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (4) ด้านระบบอุปถัมภ์ พบว่า การบริหารงานในบางกรณีไม่ให้ความสำคัญเท่าเทียมกันทุกฝ่าย มีการนำความสัมพันธ์ส่วนตัวมาเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานส่งผลให้ผู้ได้รับความไม่เป็นธรรมขาดความเชื่อมั่นในการบริหารงานขององค์กร และขาดขวัญกำลังใจการปฏิบัติหน้าที่ รวมถึงการแบ่งแบ่งพรรคแบ่งพวก ทำให้การทำงานเป็นทีมไม่ดีเท่าที่ควร (5) ประชาชนในพื้นที่ไม่ให้ความสำคัญในการมีส่วนร่วมพัฒนาท้องถิ่น พบว่า องค์กรบริหารส่วนตำบลอำเภอมะนังมีการเปิดโอกาสให้ประชาชนในพื้นที่เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงาน และทราบถึงการดำเนินงานต่างๆ ของ อบต. แต่ปัญหาที่พบคือ ประชาชนไม่ให้ความร่วมมือเท่าที่ควร เนื่องจากปัญหาผลประโยชน์ทางฝ่ายการเมืองกับภาคประชาชน

3. สรุปผลการศึกษาแนวทางการส่งเสริมการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรณีศึกษา : องค์กรบริหารส่วนตำบลอำเภอมะนัง จังหวัดสมุทรสาคร

การขับเคลื่อนองค์กรที่สำคัญ คือผู้บริหาร ที่ต้องมีความเป็นภาวะผู้นำเป็นศูนย์กลางในการพัฒนาท้องถิ่นในทุก ๆ ด้าน พบว่า 1) ผู้บริหารควรเข้ารับการฝึกอบรม เกี่ยวกับการปฏิบัติงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อเป็นการสร้างเครือข่าย และพัฒนาความรู้นำมาพัฒนาท้องถิ่นในการวางแนวทางปฏิบัติให้องค์กรมีประสิทธิภาพ รวมทั้งควรศึกษาระเบียบกฎหมายในส่วนงานต่าง ๆ ให้เกิดความชัดเจนอย่างสม่ำเสมอ 2) ผู้บริหารควรเล็งเห็นความสำคัญของบุคลากรในองค์กรทุกส่วนงานอย่างเท่าเทียมกัน และควรมีการสร้างขวัญกำลังใจ โดยมีการมอบรางวัลแก่ผู้ที่มีความตั้งใจในการปฏิบัติงาน ผู้ปฏิบัติดีเด่นในด้านต่าง ๆ ในแต่ละปีแก่พนักงานส่วนตำบล และเจ้าหน้าที่แบบไม่เลือกปฏิบัติ ให้ความสำคัญเป็นธรรมกับทุกฝ่าย และเป็นที่ยิ่งของทุกคนได้ 3) ควรมีการส่งเสริมระดับความรู้ผู้ปฏิบัติงานในองค์กร โดยการสนับสนุนให้มีการจัดฝึกอบรมในหน่วยงานเกี่ยวกับแนวทางการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาล เพื่อให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น ผู้ปฏิบัติได้มีความรู้ ความเข้าใจ และทักษะในการปฏิบัติงานได้อย่างเต็มศักยภาพ 4) ทุกกระบวนการดำเนินงานขององค์กรบริหารส่วนตำบลอำเภอมะนัง ควรมีการตรวจสอบได้ มีการเปิดเผยข้อมูลครบถ้วนทุกกระบวนการ เพื่อแสดงความโปร่งใสในการปฏิบัติงานขององค์กรบริหารส่วนตำบลอำเภอมะนัง 5) ควรมีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนในพื้นที่ทราบถึงสิทธิในการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานขององค์กรบริหารส่วนตำบลอำเภอมะนัง เพื่อให้ประชาชนเกิดความตระหนักถึงประโยชน์ส่วนรวมและการพัฒนาท้องถิ่น

อภิปรายผลผลการศึกษา

จากการศึกษา เรื่องการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรณีศึกษา: องค์กรบริหารส่วนตำบลอำเภอมะนัง จังหวัดสมุทรสาคร ผู้วิจัยอภิปรายผลการศึกษาตามข้อค้นพบแต่ละวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. อภิปรายผลการศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรณีศึกษา : องค์กรบริหารส่วนตำบลอำเภอมะนัง จังหวัดสมุทรสาคร

1) ด้านหลักนิติธรรม สอดคล้องกับด้านหลักนิติธรรมของประดิษฐ์ อุคำ (2554) ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ของเทศบาลตำบลนิคมคำสร้อย อำเภอนิคมน้ำคำสร้อย จังหวัดมุกดาหาร มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลนิคมคำสร้อย อำเภอนิคมน้ำคำสร้อย จังหวัดมุกดาหาร พบว่า 1. ด้านการใช้หลักนิติธรรม ภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีการกำหนดกฎ ระเบียบและข้อบังคับการปฏิบัติที่ชัดเจน มีการเปิดโอกาสให้หลายฝ่ายมีส่วนร่วมกำหนดกฎ ระเบียบและข้อบังคับ การให้มีการถือปฏิบัติตามกฎ ระเบียบและข้อบังคับอย่างเคร่งครัด และการชี้แจงและแนะนำแนวทางการปฏิบัติตามกฎ ระเบียบและข้อบังคับที่ชัดเจนและการกำกับ ดูแลให้มีการถือปฏิบัติตามกฎ ระเบียบและข้อบังคับ 2) ด้านหลักคุณธรรม มีความสอดคล้องกับวิจัยของวีระ หาญกัน, สุวรัฐ แลสันกลาง (2559) ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดง อำเภอมะนัง จังหวัดลำปาง พบว่าการจัดฝึกอบรมเพื่อสร้างจิตสำนึกด้านคุณธรรม จริยธรรมให้แก่บุคลากรในหน่วยงาน ยังไม่ครอบคลุมทำให้บุคลากรในองค์กรยังไม่ตระหนักและเข้าใจของการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ให้เกิดผลประโยชน์ต่อองค์กรและประชาชน 3) ด้านหลักความโปร่งใส ความสอดคล้องกับการวิจัยของประดิษฐ์ อุคำ (2554) ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ของเทศบาลตำบลนิคมคำสร้อย อำเภอนิคมน้ำคำสร้อย จังหวัดมุกดาหาร มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลนิคมคำสร้อย อำเภอนิคมน้ำคำสร้อย จังหวัดมุกดาหาร พบว่า ด้านการใช้หลักความโปร่งใส ภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีการประชุมชี้แจงรายละเอียดงบประมาณที่ชัดเจน มีการประชุมวางแผนการบริหารงานที่เป็นระบบและชัดเจน การแต่งตั้งคณะกรรมการเบิกจ่ายงบประมาณถูกต้องตามระเบียบทางราชการและการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ข่าวสารเป็นระยะและการควบคุม กำกับ และติดตามความก้าวหน้าของงานอย่างสม่ำเสมอ ขณะเดียวกันผลการวิจัยยังสอดคล้องกับการศึกษาของ นายบันลือศักดิ์ วงศ์พิทักษ์ (2556) ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การใช้หลักธรรมาภิบาล ในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอนูนหาญ จังหวัด ศรีสะเกษ โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอนูนหาญ พบว่า หลักความโปร่งใส คือ การบริหารโดยการสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกันระหว่างผู้บริหารและบุคลากร การบริหารงานทุกฝ่ายให้มีความโปร่งใส การเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์อย่างตรงไปตรงมาทำให้ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้อย่างสะดวก และมีกระบวนการตรวจสอบที่ถูกต้องและชัดเจน 4) ด้านหลักความร่วมมือ สอดคล้องกับการวิจัยของ นายบันลือศักดิ์ วงศ์พิทักษ์ (2556) ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การใช้หลักธรรมาภิบาล ในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอนูนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอนูนหาญ พบว่า หลักความร่วมมือ มีการบริหารโดยการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมรับรู้ เพื่อให้แสดงความคิดเห็นตัดสินใจแก้ปัญหา รวมถึงการดำเนินงานต่าง ๆ 5) ด้านหลักความรับผิดชอบ ซึ่งมีความสอดคล้องกับการวิจัยของ นาย อธิภัทร วรณโสภา (2554) ทำการวิจัยเรื่อง ประสิทธิภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลลือ อำเภอบึงสามพัน จังหวัดอำนาจเจริญ ด้านหลักความรับผิดชอบ พบว่า เมื่อเกิดข้อผิดพลาดในการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบล เจ้าหน้าที่ยินดียอมรับผลการกระทำนั้นด้วยความเต็มใจ การปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเป็นไปตามนโยบายที่ตนตาม

กำหนดเวลา และตรงตามความต้องการของประชาชน เช่นเดียวกับการวิจัยของ ประดิษฐ์ อุคำ (2554) ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ของเทศบาลตำบลนิคมคำสร้อย อำเภอนิคมคำสร้อย จังหวัดมุกดาหาร มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลนิคมคำสร้อย อำเภอนิคมคำสร้อย จังหวัดมุกดาหาร ด้านการใช้หลักความรับผิดชอบ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก พบว่า มีการจัดโครงสร้างองค์กรที่ชัดเจนและครอบคลุม มีการกำหนดนโยบาย เป้าหมายและการบริหารงานที่ชัดเจน ติดตามผลการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง อย่างไรก็ตาม ในขณะเดียวกัน นายบันลือศักดิ์ วงศ์พิทักษ์ (2556) ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การใช้หลักธรรมาภิบาล ในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอขุนหาญ หลักความรับผิดชอบ มีการส่งเสริมให้เจ้าหน้าที่ตระหนักในสิทธิหน้าที่ของตน มีความสำนึกรับผิดชอบต่อส่วนร่วม มีความกระตือรือร้นในการทำงานและการแก้ปัญหา เคารพในความคิดเห็นที่แตกต่าง และคำนึงถึงประโยชน์ของส่วนรวม 6) ด้านหลักความคุ้มค่า เช่นเดียวกับการวิจัยของ นายบันลือศักดิ์ วงศ์พิทักษ์ (2556) ทำการศึกษาวิจัยเรื่องการใช้หลักธรรมาภิบาล ในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอขุนหาญ หลักความคุ้มค่า มีการรณรงค์ให้บุคลากร มีความประหยัดใช้ของอย่างคุ้มค่า มีการทำงานที่รวดเร็ว มีคุณภาพ และมีประสิทธิภาพรวมถึงการรักษาและพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติในชุมชน ให้มีความสมบูรณ์ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อส่วนรวม องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นอีกหน่วยงานหนึ่งที่มีความจำเป็นอย่างยิ่งในการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารท้องถิ่น

2. อภิปรายผลการศึกษาปัญหาและอุปสรรคการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น กรณีศึกษา : องค์การบริหารส่วนตำบลอำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร

จากผลการศึกษาดังกล่าวพบว่ามีความสอดคล้องการศึกษาระดับท้องถิ่นของ นางสาวพรรณพร โคนแปะ (2556) ทำการวิจัยเรื่อง การดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอหนองกุงศรี จังหวัดกาฬสินธุ์ ปัญหาที่พบใน ด้านนิติธรรม คือ ไม่มีการสร้างแรงจูงใจให้บุคลากรท้องถิ่นปฏิบัติตามกฎ ระเบียบขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านคุณธรรม การส่งเสริมให้บุคลากรท้องถิ่นปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเสียสละ เอื้อเฟื้อ และมีน้ำใจ เพื่อประโยชน์ส่วนรวมและประชาชนทั่วไป รวมถึงการดำเนินงานที่ยังขาดความเสมอภาค และเป็นธรรมต่อคนในองค์กร เช่นเดียวกับ วีระ หาญกัน, สุวรรณี แลสันกลาง (2559) ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดง อำเภอแม่เมาะ จังหวัดลำปาง ปัญหาที่พบคือ การนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดง การจัดฝึกอบรมเพื่อสร้างจิตสำนึกด้านคุณธรรม จริยธรรมให้แก่บุคลากรในหน่วยงาน ยังไม่ครอบคลุมทำให้บุคลากรในองค์กรยังไม่ตระหนัก และเข้าใจของการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ให้เกิดผลประโยชน์ต่อองค์กรและประชาชน ในขณะเดียวกับปัญหาของการวิจัย พระจตุรณ ชีรปัญญา (2554) ทำการวิจัยเรื่องการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลลำพยนต์ อำเภอตากฟ้า จังหวัดนครสวรรค์ วัตถุประสงค์ในการวิจัยเพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วน

ตำบลลำพยนต์ อำเภอตากฟ้า จังหวัดนครสวรรค์ พบว่าผู้บริหารเลือกปฏิบัติในการใช้งานแต่ละบุคคลที่ไม่เท่าเทียมกัน มีการใช้อารมณ์ในการทำงาน และใช้ระบบอุปถัมภ์ ขาดความยุติธรรมในการทำงานที่ไม่มีมาตรฐาน ความเสมอภาคของเจ้าหน้าที่ยังไม่ทั่วถึง และมีการแบ่งพรรคพวกในการปฏิบัติงาน มีปัญหาในความขัดแย้งเรื่องผลประโยชน์ การตรวจสอบภายใน ยังทำได้ไม่ดีเท่าที่ควร ความโปร่งใสไม่ครอบคลุมทั้งหน่วยงาน

3. อภิปรายผลการศึกษาแนวทางการส่งเสริมการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรณีศึกษา: องค์การบริหารส่วนตำบลอำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร

ผลการศึกษาแนวทางการส่งเสริมมีความสอดคล้องกับ นางสาวพรรณปพร โคนแปะ (2556) ทำการวิจัยเรื่อง การดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอหนองกุงศรี จังหวัดกาฬสินธุ์ ได้สรุปข้อเสนอแนะว่า ควรให้ความสำคัญแก่ผู้ปฏิบัติในหน้าที่ต่างๆ ส่งเสริมให้เจ้าหน้าที่ มีความซื่อสัตย์ ขยัน ตรงต่อเวลา และควรมีการรับฟังความคิดเห็นจากภายนอกด้วย ควรเปิดเผยข้อมูลข่าวสารงาน หรือกิจกรรมต่างๆ ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดทำขึ้นให้ประชาชนได้รับทราบ ไม่ว่าจะเป็นการปฏิบัติงาน การจัดซื้อจัดจ้างต่าง ๆ ต้องมีความโปร่งใส และสามารถตรวจสอบได้ เพื่อให้ประชาชนได้รับประโยชน์สูงสุด เช่นเดียวกับ นายทรงชัย นกขมิ้น (2552) การวิจัยเรื่อง การพัฒนาท้องถิ่นตามหลักธรรมาภิบาล ขององค์การบริหารส่วนตำบล : กรณีศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดสมุทรปราการ ได้ให้ข้อเสนอแนะว่า บุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดสมุทรปราการ ควรได้รับการพัฒนาในด้านหลักคุณธรรม ส่งเสริมให้เจ้าหน้าที่ อบต. ปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ให้ความสำคัญกับทุกชุมชน มุ่งประโยชน์ต่อส่วนร่วมเป็นหลัก รวมถึงการเปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นได้ตรวจสอบการทำงานของ อบต. ได้อย่างเต็มที่ ในขณะที่เดียวกับยังสอดคล้องกับข้อเสนอแนะ ธนภรณ์ บัวคำภา (2553) การวิจัยเรื่อง การนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติของบุคลากรในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ศึกษากรณี เทศบาลตำบลคิ่งตะเกียบ อำเภอเมืองจังหวัดอุดรธานี จากการวิจัยได้มีข้อเสนอแนะ ควรมีการจัดอบรมให้ความรู้ ความเข้าใจ และสร้างทัศนคติที่ดีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติให้กับบุคลากรในองค์การบริหารส่วนตำบล และ การศึกษาวิจัยของศุภิสรา ศิริโชคสกุลวงษ์ (2556) การวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาล ตำบลบัวบาน อำเภอปางศิลาทอง จังหวัดกาฬสินธุ์ จากการวิจัยได้มีข้อเสนอแนะ ควรมีการติดประกาศจัดซื้อจัดจ้าง ให้ประชาชนหรือผู้สนใจรับทราบ เมื่อมีการดำเนินการตามโครงการเพื่อให้เกิดความโปร่งใสในการทำงาน ควรใช้จ่ายงบประมาณอย่างประหยัดและมีการรายงานการปฏิบัติงานตามแผนพัฒนาให้ประชาชนรับรู้อย่างต่อเนื่อง ควรลดขั้นตอนการให้บริการเพื่อให้เกิดความสะดวกรวดเร็วมากขึ้น และปฏิบัติงานให้เสร็จตามระยะเวลาที่กำหนด

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะที่ได้จากการศึกษาวิจัย

จากผลการวิจัยการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลอำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร ทำให้ผู้วิจัยได้ข้อเสนอแนะบางประการ ดังนี้

1. ควรมีการฝึกอบรมเพื่อสร้างจิตสำนึกด้านคุณธรรมจริยธรรมให้บุคลากรในหน่วยงานทุกปี รวมถึงการจัดอบรมพัฒนาศักยภาพเกี่ยวกับการบริหาร ปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาล เพื่อให้บุคลากรในองค์กรมีความรู้ ความเข้าใจถึงแนวทางการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาล เพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

2. การดำเนินงานควรมีความเสมอภาพ และเป็นธรรมต่อทุกคนในองค์กร เพื่อให้การทำงานร่วมกันไม่มีอคติ และสร้างแรงจูงใจ สร้างขวัญและกำลังใจแก่พนักงานส่วนตำบล ต่อผู้ที่มีความเสียสละ ควรได้รับการยกย่อง หรือได้รับรางวัลลอบใจ เพื่อเป็นแบบอย่างแก่พนักงานส่วนตำบลให้เกิดแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน

3. การดำเนินงานควรมีการเปิดเผยข้อมูลจากหลักความเหมาะสมที่สามารถเปิดเผยต่อสาธารณชน และให้ประชาชนได้รับทราบข้อมูลการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลอย่างทั่วถึงทุกระบวน

4. ควรจัดสรรงบประมาณในการพัฒนาพื้นที่ให้ตรงกับปัญหาและความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง และ จัดสรรงบประมาณในการพัฒนาพื้นที่ครอบคลุมในทุกด้านให้เกิดประโยชน์สูงสุด รวมทั้งควรดำเนินการใช้จ่ายงบประมาณอย่างคุ้มค่า

5. ควรส่งเสริมการจัดกิจกรรมให้ประชาชนเห็นถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น ให้ประชาชนรับทราบข้อมูล ประโยชน์ที่จะได้รับ หรือสร้างแรงจูงใจ เช่น มีการตรวจสอบสุขภาพ มีการชำระภาษีนอกองค์กรเพื่ออำนวยความสะดวก เพื่อให้ประชาชน เข้ามามีส่วนร่วม แสดงความคิดเห็น เพื่อให้เกิด การพัฒนาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น พร้อมทั้งแนวทางการดำเนินงานที่เหมาะสม เปรียบเทียบการบริหารจัดการภาครัฐกับองค์กรอื่น ๆ ถึงวิธีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ เพื่อเชื่อมโยงวิธีการวางรากฐานการบริหารจัดการที่ดีในองค์กรอย่างเป็นระบบและเกิดความต่อเนื่อง เปรียบเทียบให้เห็นความแตกต่างที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น ซึ่งจะทำได้ข้อมูลนำไปปรับปรุงแก้ไขในส่วนที่บกพร่องให้ดียิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

- เจนยุทธ์ อุ๋นเจริญทวีสิน. (2553). ปัญหาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบล
สมเด็จพระเจ้าเอกทัศ จังหวัดกาฬสินธุ์. การค้นคว้าอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต,
สาขานโยบายสาธารณะ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ทรงชัย นกขมิ้น. (2552). การพัฒนาท้องถิ่นตามหลักธรรมาภิบาล ขององค์การบริหารส่วนตำบล :
กรณีศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดสมุทรปราการ. วิทยานิพนธ์. ปริญญา
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.
- ธนภรณ์ บัวคำภา. (2553). การนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติของบุคลากรในองค์กรปกครองส่วน
ท้องถิ่น ศึกษากรณี เทศบาลตำบลคู้งตะเภา อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี. วิทยานิพนธ์.
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต คณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- บุษบง ชัยเจริญวัฒน์ และบุญมี ลี. (2544). **ตัวชี้วัดธรรมาภิบาล**. กรุงเทพฯ : ศูนย์สภาลาดพร้าว.
- บันลือศักดิ์ วงศ์พิทักษ์. (2556). การใช้หลักธรรมาภิบาล ในการบริหารงานขององค์การบริหาร
ส่วนตำบล ในเขตอำเภอขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ. วิทยานิพนธ์. รัฐประศาสนศาสตร
มหาบัณฑิต สาขาการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ.
- ประดิษฐ์ อู๋คำ. (2554). การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ของเทศบาลตำบลนิคมคำสร้อย
อำเภอนิคมคำสร้อย จังหวัดมุกดาหาร. สารนิพนธ์. ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารงานท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ.
- พรรณปพร โคกแปะ. (2556). การดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วน
ท้องถิ่น อำเภอหนองกุงศรี จังหวัดกาฬสินธุ์. วิทยานิพนธ์. ปริญญารัฐประศาสตร์
มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- พระจรรณ ชีรปัญญา. (2554). การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล
ลำพยนต์ อำเภอตากฟ้า จังหวัดนครสวรรค์. วิทยานิพนธ์. ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต.
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.2537 และ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 7
พ.ศ. 2562). (2562). **ราชกิจจานุเบกษา**. เล่ม 136 ตอนที่ 50 ก. หน้า 5-7. 16 เมษายน
2562.
- พิทยา บวรวัฒนา. (2546). **ประสิทธิผลของหน่วยงาน**. เอกสารประกอบคำบรรยายวิชาทฤษฎี
องค์การ. คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มัลลิกา ต้นสอน. (2544). **การจัดการยุคใหม่**. กรุงเทพมหานคร: เอ็กสเปอร์เน็ท จำกัด.

- ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ.2542. (2542). **ราชกิจจานุเบกษา**, 116 (63ง), หน้า 24-31.
- วีระ หาญกั้น, สุวรัฐ แลสันกลาง. (2559). **การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดง อำเภอมะแมะ จังหวัดลำปาง**. วารสาร. สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาระชาคมเมืองและชนบท มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
- ศุภิสรา ศิริโชคสกุลวงศ์. (2556). **ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาล ตำบลบัวบาน อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์**. วิทยานิพนธ์. รัฐประศาสนศาสตร์ สาขาวิชา การจัดการภาครัฐและกฎหมายมหาชน มหาวิทยาลัยนครพนม.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ. (2539). **องค์การและการจัดการ**. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- อธิภัทร วรรณโสภา. (2554). **ประสิทธิผลการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลคือ อำเภอปทุมราชวงศา จังหวัดอำนาจเจริญ**. สารนิพนธ์ปริญญา. รัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารงานท้องถิ่น สถาบันนิติศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ.
- อุทัย หิรัญโต. (2523). **การปกครองท้องถิ่น**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.